

לעילוי נשמת

מרת חנה ריזל אדלר ע"ה
בת הג"ר יוסף הכהן רוט זצ"ל
נלב"ע כ"ח בסיון תשע"ו

מים זכים

דורשי רשומות אמרו 'אין מים אלא תורה'
שנאמר 'הוי כל צמא לכו למים' (ב"ק פב.)

פרשת חוקת

ויום אחד הוא קיבל הודעה שהייתה תקלה בשירות המשלוחים, והאוכל עבור בהמתו יגיע רק בשעה תשע בבוקר, וכעת הוא עומד בשעה שמונה, ואין לו אוכל שראוי לתת לאכילת בהמתו, - האם נימא שאסור לו לאכול כעת את ארוחת הבוקר, עד שיגיע המשלוח של מאכל הבהמה בשעה תשע.

או"ד דכל החיוב להקדים לתת מאכל לבהמתו לפני אכילת עצמו, זהו רק כאשר יש לו אפשרות כעת לתת מאכל לבהמתו, - אך כאשר בין כך אין לו אפשרות לתת כעת אוכל לבהמתו, אזי בכה"ג אינו חייב להמתין עד שתהיי לו אפשרות לתת מאכל לבהמתו, אלא בכה"ג הוא רשאי לאכול מייד, ויל"ע.

- ג -

ויתכן לומר דהדין בזה יהיי תלוי בחקירה הנ"ל, מה טעם הדין שצריך להקדים את אכילת הבהמה לאכילת עצמו, - דאי נימא דהטעם הוא משום שצריך להתנהג במידת הרחמים עם הבריות וכנ"ל, אי"כ י"ל שבכה"ג שבין כך אין לו אפשרות לתת מאכל לבהמתו כעת, אזי הוא רשאי לאכול מייד, - כיון שאין טעם שגם הוא לא יאכל כעת, כיון שהדבר לא יקל מצער הבהמה כלל.

אך אי נימא שטעם הדין הנ"ל הוא, משום שיש חשש שהאדם ישכח לבסוף להאכיל את בהמתו, ויהיי בזה צער בע"ח, ולכן אסור לו לאכול לפני שיתן אוכל לבהמתו, - אי"כ לצד זה יש לדון, דיתכן דהוא צריך להמתין כעת, ולא לאכול עד שיהיי לו אוכל לבהמתו, כיון שאם יאכל כעת יש חשש שמא ישכח לבסוף להאכיל את בהמתו, ויל"ע בזה, (ולצד זה יש לדון, עד כמה זמן הוא צריך להמתין מחמת הדין הנ"ל).

- ד -

והנה יעוי' במשך חכמה שהעיר שיש ב' חילוקים בקרא, בין ציווי הקב"ה למשה **וְהוֹצֵאתָ לָהֶם מִיַּם מִן הַסֶּלַע וְהִשְׁקִיתָ אֶת הָעֵדָה וְאֶת בְּעִירָם**, ובין מה שקרה לבסוף **וַיִּזְדַּק אֶת הַסֶּלַע בְּמַטְהוֹ פַּעֲמֵים וַיֵּצְאוּ מִיַּם רַבִּים וַתִּשְׁתְּ הָעֵדָה וּבְעִירָם**.

שבציווי הקב"ה למשה **וְהוֹצֵאתָ לָהֶם מִיַּם**, לא הוזכר 'מיים רבנים', ואילו לבסוף כתיב **וַיֵּצְאוּ מִיַּם רַבִּים**, - ועוד, שבציווי הקב"ה למשה **וְהִשְׁקִיתָ אֶת הָעֵדָה וְאֶת בְּעִירָם**, משמע דציווי הקב"ה על ב' מיני שתייה, שתייה אחת לעדה, ושתייה אחת לבעירים, (דתיבת 'את' מפסיקה ומחלקת בין שתיית העדה לשתיית בעירים), ואילו לבסוף כתיב **וַתִּשְׁתְּ הָעֵדָה וּבְעִירָם**, ומשמע שהעדה ובעירים שתו באותו מין של שתייה.

- ה -

וביאר בזה המשך חכמה, שכאשר הקב"ה ציווה למשה **וְהוֹצֵאתָ לָהֶם מִיַּם**, רצה הקב"ה שתהיי ברכה גדולה מאוד במים שיצאו, בכך שתהיי להם ברכה 'באיכות', ועי"ז אם

וַיִּדְבַּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: קח את המטה והקהל את העדה אתה ואהרן אחיך ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו והוצאת להם מים מן הסלע והשקית את העדה ואת בעירם: ... ויָרַם מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ וַיַּד אֶת הַסֶּלַע בְּמַטְהוֹ פַּעֲמֵים וַיֵּצְאוּ מִיַּם רַבִּים וַתִּשְׁתְּ הָעֵדָה וּבְעִירָם: (כ, ז-ז-יא).

הנה כתב המג"א (סי' קסז, יח) בשם ספר חסידים, שאע"פ שאסור לטעום קודם שיתן לבהמתו, אך מ"מ לעניין שתייה אדם קודם, כדאשכחן ברבקה שאמרה 'שתה וגם גמליך אשקה', ע"כ.

ובי"ד אפרים (בגליון השו"ע שם) הקשה על דברי המג"א הנ"ל, דיותר הי' לו להביא ראיה ממימרא דרחמנא בפרשת חוקת, דכתיב **וְהִשְׁקִיתָ אֶת הָעֵדָה וְאֶת בְּעִירָם**, ומוכח שלעניין שתייה אדם קודם לבהמה, - וזוהי הוכחה גדולה יותר מהמעשה עם רבקה, כיון שהכא כתיב שכך ציווה הקב"ה להדיא, וא"כ צ"ע מדוע לא הוכיח מהכא, - ועי"ז ש במה שדן בזה היד אפרים באריכות, ואכמ"ל.

ואמנם יעוי' במקור הדין הנ"ל בספר חסידים (סי' תקלא), שלהדיא כתב להוכיח את הדין הנ"ל, גם מקרא דידן דכתיב **וְהִשְׁקִיתָ אֶת הָעֵדָה וְאֶת בְּעִירָם** עי"ז, - אך אכתי יל"ע מדוע המג"א שקיצר בדבריו, העדיף להביא את הראייה ממעשה רבקה, ולא הביא את הראייה הגדולה יותר, ממה שציווה הקב"ה להדיא **וְהִשְׁקִיתָ אֶת הָעֵדָה וְאֶת בְּעִירָם**.

ויש לפלפל טובא בזה, וכדלהלן.

- א -

דהנה לכאוי יש מקום לפלפל ולדון, דאין הוכחה ממה שציווה הקב"ה במי מריבה **וְהִשְׁקִיתָ אֶת הָעֵדָה וְאֶת בְּעִירָם**, שלעניין שתייה האדם קודם לבהמה, - ותחילה נקדים בזה כמה יסודות, וכדלהלן.

דהנה יש לחקור, מה הטעם בהאי דינא דצריך להקדים את אכילת בהמתו לאכילת עצמו, - האם זה משום שהאדם צריך להתנהג במידת הרחמים עם הבריות, ולכן מוטל עליו לדאוג לאכילת בהמתו לפני שידאג לאכילת עצמו.

או"ד דבעצם אין סיבה להקדים את אכילת הבהמה לאכילת האדם, ורק מ"מ טעם הדבר במה שאסור לו לאכול לפני שיתן אוכל לבהמתו, הוא משום שיש חשש שהאדם ישכח לבסוף להאכיל את בהמתו, ויהיי בזה צער בע"ח, ולכן אסור לו לאכול לפני שיתן אוכל לבהמתו, ועי"ז כבר לא יהיי חשש שמא הוא ישכח לתת אוכל לבהמתו...

- ב -

ויתכן לומר דאיכא נפק"מ בין הצדדים, מה יהיי הדין באדם שרגיל לקבל בכל יום משלוח של אוכל לבהמתו בשעה שמונה בבוקר, והמשלוח מגיע לחצר ביתו, והוא רגיל תמיד לקחת את האוכל מחצר ביתו ולהביאו לרפת לאכילת בהמתו, ואח"כ הוא הולך לאכול בעצמו את ארוחת הבוקר.

שכולם שתו ביחד, - ולפי' נמצא דאיכא עוד דרכא אחרינא ליישב את קושיית ה'יד אפרים' על המג'א הנ"ל.

- ח -

אמנם אכתי יש לפלפל בזה, משום דבאמת יש לדון ולחלק בין הנידון הנ"ל, ובין הנידון שהעלינו לעיל (באות ב) לגבי מי שכעת בין כך אין לו אפשרות להאכיל את הבהמה, - דהתם הרי בזה שהאדם יאכל כעת, הוא לא גורם עיי' עיכוב כלל לאכילת הבהמה, כיון שהאוכל המיועד לבהמה יגיע לידיו רק בשעה תשע, בין אם הוא יאכל כעת ובין אם הוא לא יאכל כעת.

ומשא"כ בנידו"ד, הרי אם האדם ישתה בתחילה את כפית המים הראשונה שיצאה מהסלע, הרי הוא גורם בזה עיכוב של 'רגע אחד' לשתיית הבהמה לבסוף, כיון שאם למשל הוא עתיד לתת לבהמה לשותות מים בשיעור של בקבוק מים שלם אחד, הרי אם הוא יקח בתחילה כפית מים אחת לצורך עצמו, הוא יצטרך מחמת כך להמתין אח"כ עוד רגע אחד, עד שיהי' בידו מים בשיעור של בקבוק מים שלם (ודו"ק).

וא"כ שוב יש לדון בזה, דכיון דבעצם יש לאכילת הבהמה דין קדימה, שצריך להקדימה לאכילת האדם, א"כ יש לדון דגם אם בגוונא שכעת בין כך אין לו אפשרות לתת אוכל לבהמתו, אזי בכה"ג אינו צריך להמתין מלאכול, עד שתהי' לו אפשרות לתת אוכל לבהמתו, אלא יכול לאכול מייד.

אך מ"מ מאידך י"ל, דאינו רשאי לגרום כעת עיי' שתייתו, לעיכוב שתיית הבהמה לבסוף, **כיון דבעצם לאכילת הבהמה יש דין קדימה לפני אכילת האדם**, - וכד נימא הכי שוב יש לדון, דגם לפי דברי המשך חכמה הנ"ל, מ"מ שפיר יש להוכיח מציווי הקב"ה למשה, שלגבי שתיית האדם קודם לבהמה, ויש לפלפל.

- ט -

[ובדומה לזה יש לדון נמי, גבי דין הקדימה של תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם, שמבואר במשנ"ב (סי' כה, ז) שאם התדיר אינו לפניו הוא יכול לקיים כעת את האינרס תדיר, ואינו צריך להמתין עד שהתדיר יבוא לפניו, - ויש לדון גם בזה, מה הדין כאשר הוא יודע שהתדיר יבוא לפניו בעוד חצי שעה, ומאידך קיום האינרס תדיר אורך כשעה, ואם יתחיל כעת במצוה שאינה תדירה, הוא לא יוכל להפסיק אח"כ באמצע, וא"כ נמצא שהמצוה שאינה תדירה, תגרום לבסוף לעיכוב המצוה התדירה בחצי שעה.

האם נימא שבכה"ג לא יתחיל כעת במצוה שאינה תדירה, **כיון שהוא גורם בזה בידיים לעיכוב של המצוה התדירה עיי' המצוה שאינה תדירה**, או"ד דכיון דכעת המצוה התדירה אינה לפניו, הוא יכול שפיר לקיים כעת את המצוה שאינה תדירה, - ויש לפלפל טובא בנידון זה, אך אכמ"ל].

ניתן לזכות את הרבים ולהגדיל תורה ולהאדירה

ע"י הקלטת תגובות הערות והוספות

בקו 'מים זכים': 02-633-5850

כמו כן בקו זה ניתן להאזין

לתגובות שהתקבלו במערכת

המען לתגובות: יצחק זאב כגן

רח' נתיבות המשפט 81 מודיעין עילית

טל': 1515-271-55442 (תא קולי)

פקס: 02-655-0973 (מערכת נסיונית)

דוא"ל: A0527155442@GMAIL.COM

ישראל היו שותים מעט מאוד מן המים האלו, כבר היו מרוויים בזה את צמאונם, [וכברכת הקב"ה 'וְאֶכְלֶתֶם לַחֲמֶכְם לְשִׁבְעִי', שיהא אוכל קימעא ומתברך במעיו], וא"כ הברכה לא הייתה 'בכמות', ולא היו יוצאים 'מים רבים'.

ולכן גם ציווה הקב"ה על ב' מיני שתייה, שתייה אחת לעדה, ושתייה אחת לבעירים, כיון שלגבי הבהמות לא הייתה ברכה באיכות של המים, וא"כ הבהמות היו שותות מים בכמות הרגילה כפי צרכם, ונמצא שיש בזה ב' מיני שתייה.

אמנם כיון שלבסוף שינו ממאמר ה' ולא נתקדש שמו יתברך, לכן לבסוף הקב"ה לא נתן במים ברכה 'באיכות', אלא נתן בהם ברכה 'בכמות', וזהו דכתיב 'וַיִּצְאוּ מִים רַבִּים', ולכן לבסוף נמצא שהי' שם רק מין שתייה אחד לעדה ולבעירים, וזהו דכתיב 'וַתִּשֶׁת הָעֵדָה וַבְּעִירָם' ע"כ, ונפלא.

- י -

וכעת נחזור לקושיית ה'יד אפרים' שפתחנו בה, דילייע מדוע המג"א העדיף להוכיח שלגבי שתייה האדם קודם לבהמה, מהמעשה עם רבקה, - ומדוע לא הביא את הראייה הגדולה יותר, ממה שציווה הקב"ה להדיא 'וְהִשְׁקִיתָ אֶת הָעֵדָה וְאֶת בְּעִירָם' וכנ"ל.

דהנה מעתה לפי דברי המשך חכמה הנ"ל יש מקום לדון ולומר, דא"א להוכיח מציווי הקב"ה הנ"ל, שלגבי שתייה האדם קודם לבהמה, - כיון דלעיל (באות ב) הבאנו לדון, מה הדין כאשר אין לאדם אפשרות כרגע לתת אוכל לבהמה, האם אסור לו לאכול עד שתהי' לו אפשרות להאכיל את הבהמה, - או"ד דבכה"ג שבין כך אין לו אפשרות להאכיל את הבהמה, הרי הוא רשאי לאכול מייד.

ומעתה אי נימא כהצד הב', שבכה"ג מותר לו לאכול מייד, א"כ י"ל דגם אילו הי' הדין שגם בשתייה הבהמה קודמת לאדם, מ"מ הי' מבואר שפיר מדוע ציווה ה' למשה 'וְהִשְׁקִיתָ אֶת הָעֵדָה וְאֶת בְּעִירָם'.

- יא -

כיון שבתחילה רצה הקב"ה לתת ברכה 'באיכות' של המים, ולא הייתה אמורה להיות ברכה 'בכמות', וא"כ לפי"ז המים היו צריכים לצאת מהסלע טיפין טיפין.

ומעתה י"ל דלאחר שהי' יוצא מהסלע כמה טיפות מים, בשיעור של כפית מים אחת, הרי אכתי לא הייתה אפשרות לתת את זה לבהמה לשותות, כיון שכפית מים אחת לא תועיל כלל להרוות את צימאון הבהמה, - ומאידך אילו האדם הי' שותה את כפית המים הזו, הרי הוא הי' מרווה בזה את צימאונו לאורך זמן, כיון שלגבי הייתה ברכה באיכות של המים וכנ"ל.

וא"כ י"ל דכיון דלאחר שיצא מהסלע מים בשיעור של כפית מים אחת, הרי אכתי לא הייתה לאדם אפשרות להרוות את צימאון הבהמה, ובין כך הוא הי' צריך להמתין עוד זמן מה, עד שהסלע יוציא מים בשיעור כזה שיועיל להרוות את צימאון הבהמה, לכן י"ל דהאדם לא הי' צריך להמתין אלא הי' רשאי לשותות מייד, לפי מה שציידנו בצד הב' בנידון הנ"ל, שבכה"ג שבין כך אין לו אפשרות להאכיל כעת את הבהמה, הרי הוא רשאי לאכול מייד וכנ"ל.

וכד נימא הכי, שוב לא ניתן להוכיח מציווי הקב"ה למשה 'וְהִשְׁקִיתָ אֶת הָעֵדָה וְאֶת בְּעִירָם', שלגבי שתייה האדם קודם לבהמה, - כיון דיתכן דבעלמא הבהמה קודמת לאדם גם לגבי שתייה, ומ"מ במי מריבה הייתה סיבה מיוחדת שהייתה אמורה להיות קדימה לאדם וכנ"ל.

ואמנם לבסוף הייתה ברכה 'בכמות' שיצאו מים רבים כ"כ, עד שלבסוף שתו כולם ביחד, וכדכתיב 'וַתִּשֶׁת הָעֵדָה וַבְּעִירָם', ולבסוף באמת לא הי' שייך לדון מי קודם למי לשתייה, כיון

ניתן לתרום להוצאות הפצת העלון, דרך עמדות 'בדרים פלוס' - [לעבור לקופות נוספות - להיכנס ל'קרבן צרכי הרבים' - ולגלול למשבצת המציינת: 'עלון מים זכים'] - הדברים נכתבו לעורר לב המעיין בלבד - ניתן לקבל את העלון במייל, ע"י שליחת בקשה לדוא"ל של המערכת.

להנצחת שמות לע"נ ולרפ"ש וכדו' (50), ובכל ענייני העלון, ניתן לפנות: 1515-271-55442 (תא קולי)